

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет(інститут) юридичний
Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

Історія вчень про державу і право

(назва освітнього компонента)

підготовки бакалавра

(назва освітнього рівня)

спеціальності 081 право

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми право

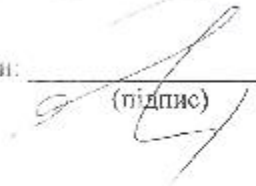
(назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Силабус вибіркової освітнього компонента «ІСТОРІЯ ВЧЕЛІТЬ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВА» підготовки бакалавра _____ факультету _____
Проведення навчання за освітньо-професійною програмою «Право»

Розробник: Колодяжна Вікторія Володимирівна – доцент кафедри теорії та історії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права
протокол № 2 від 21.09.2020 р.

Завідувач кафедри:

(підпис)

(Яцишин М.М.)

(прізвище, ініціали)

© Колодяжна В. В., 2020 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	галузі знань 08 Право спеціальність 081 Право освітньо-професійна програма Право	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120</u>год./ 4 кредити		Рік навчання 2 _____
		Семестр 4-ий _____
		Лекції <u>12</u> год.
		Практичні(семінарські) <u>8</u> год. Лабораторні немає _____ год. Індивідуальні немає _____ год.
ІНДЗ: € /	Самостійна робота <u>86</u> год. Консультації <u>14</u> год.	
Мова навчання українська		Форма контролю: залік

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузі знань 08 Право спеціальність 081 Право освітньо-професійна програма Право	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120</u>год./ 4 кредити		Рік навчання 2 _____
		Семестр 3-ий _____
		Лекції <u>28</u> год.
		Практичні(семінарські) <u>26</u> год. Лабораторні немає _____ год. Індивідуальні немає _____ год.
ІНДЗ: € /	Самостійна робота <u>58</u> год. Консультації <u>8</u> год.	
Мова навчання українська		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП Колодяжна Вікторія Володимирівна

Науковий ступінь кандидат юридичних наук

Вченезвання доцент

Посада доцент кафедри теорії та історії держави і права

Контактна інформація: 0663832688,

kolviktoria1@gmail.com

Дні занять <https://www.law.eenu.edu.ua/rozklad-zanyat>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

"Історія вчень про державу і право" належить до теоретико-історичних дисциплін, які мають світоглядний характер. Проблеми співвідношення понять держави, права, політики, були предметом обговорення в попередні епохи. У дискусіях і суперечках вирішувалися такі злободенні проблеми, як питання юридичної рівності або станових привілеїв, прав людини, співвідношення особистості та держави, держави та права, політики та моралі, реформи і революції тощо. Знання про різні варіанти вирішення цих проблем і про обґрунтування цих рішень – необхідна частина сучасної політичної й правової свідомості. Змагання ідейних течій, обмін доказами, проблемами дають можливість зжити вузькість й одномірність ідеологічно деформованої свідомості, строго орієнтованої на офіційний світогляд, що панував.

2. **Пререквізити** (Історія держави і права зарубіжних країн, Історія держави і права України, Теорія держави і права)

3. **Постреквізити** (*Філософія права*)

4. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Історія вчень про державу і право» є: ознайомити студентів з державно-правовими ідеями, теоріями, концепціями мислителів, філософів, які мали місце в історії; допомогти сформувати науковий світогляд майбутніх юристів; допомогти студентам самостійно аналізувати суспільно-політичні явища сучасності; ознайомити студентів з історією правової думки від найдавніших часів і до сьогодення.

Основними завданнями вивчення є: навчити студентів аналізувати й обґрунтовувати вчення про державу і право різних мислителів з сучасної точки зору; вміти застосовувати на практиці ідеї та теоретичні положення; критично осмислювати негативні моменти, які були в політико-правовій думці на тому чи іншому етапі розвитку нашої держави; побачити цінність ідей, доктрин для сучасного творення нашої незалежної держави; сформувати почуття відповідальності за долю нашої держави; побачити особливості української державно-правової думки та її безсумнівний зв'язок із світовою історією вчень про державу і право; аналізувати джерела мислителів, філософів, юристів з питань розуміння держави і права.

5. Результати навчання (Компетентності)

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

6. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семіна р.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи «Історія вчень про державу і право» як науки та навчальної дисципліни						
Тема 1. Історія вчень про державу і право як наука і навчальна дисципліна	6			6		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 2. Державно-правові вчення в Стародавньому світі (Індія, Китай, Греція, Рим)	12	2	2	6	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 3. . Особливості вчень про державу і право в епоху Середньовіччя	8	2		6		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Разом за модулем 1	30	4	2	24	2	
Змістовий модуль 2. Політико-правові вчення Нової та Новітньої доби						
Тема 4. Державно-правові вчення в Західній Європі в XV-XVIIIст.	10		2	10		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 5. Державно-правові-правові вчення представників французького Просвітництва	14	2		10	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 6 Політико-правові вчення в Німеччині (кінець XVIII-XIXст.)	14			10	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 7 Вчення про державу і право представників лібералізму у Англії та Франції (XIXст.)	11		2	5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 8 Становлення та розвиток вітчизняної державно-правової думки.	9	2		5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 9 Політична думка у США періоду боротьби за незалежність	15	2		5	8	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 10 Державно-правові ідеї соціалізму та марксизму	7			5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема11 Західноєвропейські державно-правові концепції ХХст.	11	2	2	5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 12 Феміністська ідеологія в історії політикоправової думки	5			5		ДС, ДБ, РЗ, УО/5
Разом за модулем 2	90	8	4	60	14	65
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Контрольна робота						20
ІНДЗ						15

Інше (вказати)						
Всього годин/ Балів	120	12	8	86	14	залік 100

Денна форма навчання	Усього	Лек.	Семіна р.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи «Історія вчень про державу і право» як науки та навчальної дисципліни						
Тема 1. Історія вчень про державу і право як наука і навчальна дисципліна	6	2	2	6		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 2. Державно-правові вчення в Стародавньому світі (Індія, Китай, Греція, Рим)	12	6	4	6	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 3. . Особливості вчень про державу і право в епоху Середньовіччя	8	2	2	5		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Разом за модулем 1	30	10	8	23	2	
Змістовий модуль 2. Політико-правові вчення Нової та Новітньої доби						
Тема 4. Державно-правові вчення в Західній Європі в XV-XVIIIст.	10	2	2	10		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 5. Державно-правові вчення представників французького Просвітництва	14	2	2	10		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 6 Політико-правові вчення в Німеччині (кінець XVIII-XIXст.)	14	2	2	5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 7 Вчення про державу і право представників лібералізму у Англії та Франції (XIXст.)	11	2	2	5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 8 Становлення та розвиток вітчизняної державно-правової думки.	9	2	2	5	2	ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 9 Політична думка у США періоду боротьби за незалежність	15	2	2	5		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 10 Державно-правові ідеї соціалізму та марксизму	7	2		5		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 11 Західноєвропейські державно-правові концепції XXст.	11	2	2	5		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Тема 12 Феміністська ідеологія в історії політикоправової думки	5	2	2	5		ДС, ДБ, РЗ, УО/10
Разом за модулем 2	90	18	18	55	6	70
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Контрольна робота						20
ІНДЗ						10
Інше (вказати)						

Всього годин/ Балів	120	28	26	58	8	Залік /100
----------------------------	------------	-----------	-----------	-----------	----------	-------------------

Примітки: 1/ Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

2 / Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

7. Завдання для самостійного опрацювання.

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політико-правові вчення Давнього Сходу	4
2	Політико-правові вчення Античної Греції	6
3	Політико-правові вчення Античного Риму	6
4	Політико-правові вчення Християнства	4
5	Політико-правові вчення Епохи Середньовіччя	4
6	Політико-правові вчення в Голандії	4
7	Політико-правові вчення в Англії	4
8	Історична школа права	4
9	Політико-правові вчення в Росії	6
10	Політико-правові вчення в США	4
11	Політико-правові вчення у Франції	4
12	Політико-правові вчення ХХст.	6
13	Усього	58

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політико-правові вчення Давнього Сходу	7
2	Політико-правові вчення Античної Греції	7
3	Політико-правові вчення Античного Риму	7
4	Політико-правові вчення Християнства	7
5	Політико-правові вчення Епохи Середньовіччя	7
6	Політико-правові вчення в Голандії	7
7	Політико-правові вчення в Англії	7
8	Історична школа права	7
9	Політико-правові вчення в Росії	7
10	Політико-правові вчення в США	7
11	Політико-правові вчення у Франції	8
12	Політико-правові вчення ХХст.	8
13	Усього	86

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «ІВДП» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень студентів. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, **100**.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні)

бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в

семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «ІВДП» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів, як правило, 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Контрольні питання до заліку

1. Історія вчень про право і державу в системі юридичних наук.
2. Предмет і методологія Історії вчень про право і державу.
3. Виникнення і розвиток поглядів на державу і право у країнах Стародавнього сходу.
4. Стародавня Індія: політичні та правові ідеї брахманізму.
5. Державно-правові ідеї раннього буддизму та індуїзму.
6. Стародавній Китай. Вчення Конфуція про людину і державу.
7. Концепція права і держави Мо-Цзи. Даосизм.
8. Держава і закон у поглядах китайських легістів.
9. Становлення державно-правових поглядів в Стародавній Греції.
10. Держава і право в теоріях Геракліта.
11. Ідеї про право і державу Демокріта.
12. Державно-правові концепції софістів.
13. Погляди Сократа на право і державу.
14. Державно-правові погляди Платона.
15. Погляди Арістотеля на державу і право.
16. Державно-правові концепції Полібія.
17. Розвиток державно-правових концепцій у Стародавньому Римі.
18. Державні, правові, політичні погляди Сенеки.
19. Погляди Марка Тулія Цицерона на право, закон і державу.
20. Правова думка у Східній Римській імперії. Звід законів Юстиніана.
21. Ідеї про право і державу в християнсько-теологічній концепції Августина

Блаженного.

22. Особливості розвитку вчень про право і державу середньовічного періоду.
23. Теологічне вчення Фоми Аквінського про право і державу.
24. Вчення Марсилія Падуанського про право і державу.
25. Мусульманська правова доктрина.
26. Виникнення християнських державно-правових ідей.
27. Встановлення поглядів на державу і право в ранньофеодальній Київській Русі.
28. Проблеми співвідношення церковної і світської влади в працях Кирила

Туровського.

29. Соціальні, правові та державницькі аспекти в поглядах Ярослава Мудрого.
30. Політичні концепції Володимира Мономаха.
31. Погляди Ярослава Осмомисла і Данила Галицького на суспільство, державу та

особу

князя.

32. Руська Правда як джерело політико-правової ідеології.
33. Державно-правові концепції італійських мислителів і юристів середньовіччя.
34. Вчення про право і державу засновника політичної науки Ніколо Макіавелі.
35. Ідеолог державно-правової бюргерської реформації у Німеччині Мартін Лютер.
36. Погляди Жана Кальвіна на співвідношення церкви і держави.
37. Політичні і правові вчення у Західній Європі в XV-XVII ст.
38. Вчення Жана Бодена про право і державу. Теорія державного суверенітету.
39. Ідеальний політико-правовий устрій в “Утопії” Томаса Мора.
40. “Місто Сонце” як соціал-утопічна державницька концепція Томаззо Компанелі.
41. Державно-правові концепції обґрунтування абсолютизму в XV-XVII ст.
42. Правові вчення в Нідерландах. Гуго Гроцій як засновник теорії природного права.
43. Вчення Бенедикта (Баруха) Спінози про право і державу.
44. Вчення про право і державу Томаса Гоббса.
45. Державно-правові концепції Дж. Локка.
46. Держава і право у вченнях мислителів нового часу.
47. Вчення про право і державу західноєвропейського Просвітництва XVIII ст.
48. Державно-правові вчення періоду боротьби за незалежність США.
49. Т. Джеферсон, Ф. Лінкольн про конституційно-правові засади держави.
50. Державно-правові концепції представників французького Просвітництва.
51. Вчення про державу і право Ш.Л. Монтеск'є.
52. Державно-правові вчення Ж.-Ж. Руссо.
53. Вчення Д.Дідро про державу і право.
54. Вчення про державу і право в Західній Європі кінця XVIII - початку XIX ст.
55. Політико-правова концепція П.А.Гольбаха .
56. К.А. Гельвецій про державу і право.
57. Політичне і правове вчення І. Канта.
58. Теоретична концепція права і “замкненої торгової держави” Й.-Г. Фіхте
59. Право, держава у вченнях Г.-В.-Ф. Гегеля.
60. Громадянське суспільство в “Філософії права” Г.-В.-Ф. Гегеля.
61. Політико-правові вчення представників лібералізму у Франції та Англії.
62. Політико-правові вчення І. Бентама та Б. Константа.
63. Основні етапи розвитку політичних і правових вчень у Росії.
64. Державно-правові вчення періоду утворення феодальної централізованої держави Росії.
65. Політико-правова концепція А.В. Ордіна-Нащокіна.

66. Державна ідеологія Сімеона Полоцького.
67. Державно-правові ідеали “декабристів”.
68. Концепції держави і права Росії на рубежі ХІХ-ХХ ст.
69. Погляди М.І. Сперанського на державу і право.
70. Державницькі вчення Ф. Прокоповича.
71. Становлення і розвиток ідей про право і державу в Україні.
72. Політична і правова думка в Україні періоду входження до складу Литви та Польщі.
73. Ідеї державності періоду Української гетьманської держави.
74. Політико-правова ідеологія ліберального та демократичного рухів в Україні.
75. Політична і правова ідея в дослідженнях М. Драгоманова.
76. Політико-правові, державницькі погляди І. Франко.
77. Політичні та правові ідеї Л. Українки (Косач).
78. Державно-правові концепції М. Грушевського.
79. Правові та державницькі погляди В. Винниченка.
80. Державно-правові вчення соціалістичного спрямування.
81. Вчення утопічного соціалізму.
82. Державницька концепція Анрі де Сен-Сімона.
83. Державно-правові теорії позитивізму.
84. Антидемократичні політико-правові теорії.
85. Комуністичні концепції “розвитку” держави і права.
86. Вчення про право і державу К. Маркса.
87. Економічна концепція походження держави Ф. Енгельса.
88. Ідеологія і державно-правова практика В. Ульянова (Леніна).
89. Державно-правові вчення Західної Європи ХХ ст.
90. У. Черчилль про сучасну державу.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання роботи студента на семінарських заняттях:

(0-2) – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

(3-4) – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

(5-7) – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

(8-10) – відмінно - питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Додаткові бали студенти можуть отримати за доповнення відповідей колег 1 бал та за реферативні повідомлення 1 бал. Максимальна кількість балів за семінарське заняття 10 балів.

Шкала оцінювання контрольних робіт:

0-9 – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

10-13 – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використана частково

юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

14-17 – добре –питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

18-20 – відмінно - питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Бали зарахування формальної, неформальної та інформальної освіти

Види студентської наукової та практичної активності	Кількіс
Публікація наукової статті в періодичному виданні студентських наукових праць	10
Виступ на Міжнародній, Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді	5
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських олімпіад	до 20
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт	до 20
Участь у правопросвітніх заходах організованих громадськими організаціями в межах національних та міжнародних грантів.	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «ІВДП»

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / О. М. Мироненко, В.

П. Горбатенко. - К. : Академія, 2010. 454 с.

2. Історія політичних і правових вчень : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад. Вдовичин І. Я.]. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. 491 с.

3. Основи політичних і правових знань: навч. посіб. / Цюрупа М. В., Марценківський В. Т. - Київ : НУОУ ; Ніжин : Лисенко [вид.], 2016. 143 с.

4. Історія вчень про державу і право : курс лекцій / Ф. П. Шульженко, М. Ю. Наум ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. - К. : Юрінком Інтер, 1997.

5. Історія вчень про державу і право : навч. посібник / Г. І. Трофанчук ; Університет економіки та права "КРОК". К. : Магістр - ХХІ сторіччя, 2005. 254 с.

6. Історія вчень про державу і право : навч. посібник / А. І. Кормич ; Одеська національна юридична академія. О. : Юридична література, 2003. 336 с.

7. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / М. І. Мірошніченко, В. І. Мірошніченко ; Національна академія внутрішніх справ України. К. : Атіка, 2004. 223 с.

8. Історія вчень про право і державу : підруч. для студ. юрид. вищих навч. закл. / Г. Г. Демиденко. Х. : Консум, 2004.

9. Історія вчень про державу і право : метод. вказівки / Т. М. Федоренко ; Національний ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : НУК, 2006. 46 с.

10. . Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / О. М. Мироненко, В. П. Горбатенко. К. : Академія, 2010. 454 с.

11. Історія політичних та правових вчень / Т. Г. Андрусак ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л. : Видавничий центр ЛНУ ім.Івана Франка, 2001. 220 с.

12. Історія вчень про державу і право: Від найдавніших часів до початку ХІХ століття : навч. посіб. / С. М. Санжаров ; Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2008. 148 с.

13. Історія політичних і правових вчень : курс лекцій / М. В. Цюрупа ; Київський ун-т туризму, економіки і права. Кафедра загальноюридичних дисциплін, цивільного права та правового забезпечення туризму. Кафедра філософії і соціальних наук. К. : КУТЕП, 2005. 200 с.

14. Історія вчень про державу та право: навч. посіб. для підготовки до іспитів // І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків К.: ЦУЛ, 2013р. 183с.

Додаткова література

1. Актуальні проблеми теорії держави та права : навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко та ін.. Донецьк : Норд Комп'ютер, 2007. 75 с.

2. Актуальні проблеми теорії держави і права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави: навчальний посібник / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. та ін.. К., 2007. 288 с.

3. Актуальні проблеми теорії держави та права: навч. посібник (за

вимогами кредитно-модульної системи навчання) / Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний, А.О. Осауленко, Т.О. Пікуля; за заг. ред. Є.О. Гіди. К.: КНУВС, 2010. 260 с.

4. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул, А.В. Папірна; – 3-є вид., доп. і перераб. Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. 176 с.

5. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ “Вид-во “Юридична думка”, 2007. 992 с.

6. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х : Право, 2009. 584 с.

7. Загальна теорія держави і права. Підручник / За ред. проф. М.В. Цвіка, доц. В.Д. Ткаченка, проф. О.В. Петришина. Харків: «Право», 2002. 428 с.

8. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. вузів / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. К. : Кондор, 2008. 477 с.

9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник / С.Л. Лисенков. К. : «Юристконсульт», 2006. 355 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://ials.sas.ac.uk/library/eservice/elibrary.htm>

2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.library.univ.kiev.ua>

3. Наукова бібліотека Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.msu.ru/libraries/>

4. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.library.ukma.edu.ua>

5. Національна академія внутрішніх справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.naiu.kiev.ua>

6. Національна бібліотека Білорусі [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.nlb.by/portal/page/portal/index?lang=ru>

7. Національна бібліотека Німеччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html

8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.nbu.gov.ua>

9. Національна Парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.nplu.org>

10. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.niss.gov.ua>